

ETH DIARI

Numerò 176
dijaus 5 d'agost 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

AMNISTIA INTERNACIONAU AFIRME QU'UN ACÒRD SUS ETH CAS PINOCHET EI "UA TRUFANDISA ENTÀS VICTIMES"

"Quinsevolh intent d'arribar a un acòrd sus eth cas Pinochet dehòra des tribunaus de Justícia, non ei sonque ua trufandisa entàs victimas dera tortura e pera luta des sòns familhars entara vertat e era justícia, senon entath madeish dret internacionau", declarèc ager Amnistia Internacionau en un comunicat.

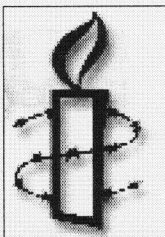
Eth Govèrn chilèn prepausèc oficialment era setmana passada a Espanha un arbitratge internacionau entà anullar era demanda d'extradicion e artènerh atau era tornada entà Chile der exdictador, que ja hè nau mesi que demore arrestat en Londres.

"Era comunitat internacionau non a d'apartarse dera sua obligacion legau d'extraditar o processar as presumpes autors de tortures", seguís eth comunicat, que precise que "quinsevolh intent de resòlver eth cas d'Au-

gusto Pinochet mejançant acòrds entre ministres d'Ahèrs Estrangèrs (...) e per quinsevolh miei diferent d'un tribunau de justícia" servirie entà qu'er exdictador esvitèsse era accion dera justícia.

Era Organizacion de Drets Umans a demanat garantias immediates a toti es Estats signants dera Convencion entara Tortura de que compliran es obligacions qu'an pres en virtut deth dret internacionau. "Aquesta iniciativa constituirie un còp fòrt ara luta contra era impunitat dera tortura e es desaparicions, e un insult entàs victimas e es sues familhes", remèrque Amnistia.

Er arrèst d'Augusto Pinochet en Londres, eth 17 d'octubre d'est'an passat, siguec de resultes d'ua comission rogatòria (peticion oficial) entà interrogà-lo, corsada peth jutge Baltasar Garzón.

AMNISTIA
INTERNACIONAU

ETH CONSELHÈR DE MIEI AMBIENT ESTÚDIE INCORPORAR ERA GESTION D'ESPACIS NATURAUS A ORGANIZACIONS ECOLOGISTES

Eth conselher de Miei Ambient, Joan Ignasi Puigdollers, premanís ua "naua estratègia" ena gestion des espacis naturaus catalans ena quau s'includís era possibilitat de dar entrada ena gestion d'aguesti a grops ecologistes.

Era "naua estratègia" deth conselher se recuelh en borrolh d'un document nomenat "Estratègia de proteccion e melhora des espacis naturaus", tamb çò que se vò unificar es diuerses actuacions e programes qu'amie a tèrme era conselheria e relançar era politica de direccion dera natura.

Era intencion de Puigdollers qu'ei daurir era gestion des espacis protegits ara societat ciuiu -amassa tamb es administracions-, e era sua conselheria vò "dar un pas entà deuant" ena gestion mieiamientau "en sentit que sigue mès omnipresenta, mès participatiua" e recuperar era idia de gestionar eth miei conjuntament tamb eth desenvolopament des zònes ruraus.

En un primèr moment, segontes eth conselher, as ecologistes se les poderie deishar

que gestionessen quauqui espacis, mès petits e "facils", entà comprovar es resultats dera experiència. Puigdollers declarèc qu'era Conselheria non aufrirà era gestion d'un espaci a un grop concret, e afirmèc qu'auràn d'èster es diuersi grops es qu'agen era prepausa de gestionar un espaci determinat, e un viatge hèta, que l'a d'estudiar eth Departament de Miei Ambient. Aquesta mesura tamben se poderie aplicar en espacis protegits que son propietat privada. Actualament ja i a quauqui espacis naturaus gestionadi per grops ecologistes, maugrat que son pògui e petits. Atau,

(Contunhe darrèr)

ETH MINISTRE ANGLÈS DE DEFENSA SUBSTITUSIRÀ A SOLANA COMA CAP DERA OTAN

Ja ei oficial. Eth ministre de Defensa britanic, George Robertson, ven d'èster nomenat oficialment nau secretari generau dera OTAN.

En un comunicat de premsa hèt public a primèra ora dera tarde d'ager, era Aliança confirmèc eth nomenament de Robertson, aprovat per majoria en Conselh Atlantic, maxim organ de decision dera organizacion. Es representants des dètz-e-nau govèrns aliats decidiren en Brussèlles, nomenar ad aguest laborista escocés, collaborador deth primèr ministre britanic, Tony Blair, coma maxima autoritat politica dera Aliança occidentau entàs pròplèus quate ans.

Maugrat qu'en primèr intent, deluns passat, non i aguec consens entre es ambaishadors, eth segon viatge que siguec eth bon; eth suport des dètz-e-nau se confirmèc immediatament, dempús de prononcià-se afirmatiuament es tres delegacions que non ac voleren hèr deluns, oficialment per manca d'instruccions des sòns cap-lòcs. Eth Reine Unit, que demoraue relegat en despartiment de grani lòcs internacionaus vacants, n'obtié atau un de primèra importància en un moment de grani cambis en esquèma mondiau de seguretat.

Tresau cambi en cargue

Robertson serà eth tresau britanic ena istòria dera organizacion qu'exercarà es foncions de secretari generau, dempús de Lòrd Ismay, eth primèr qu'aguec era Aliança en sòn començament (1952-57), e Lòrd Carrington (1984-88). Ath secretari generau, cap vedible dera OTAN e eth sòn portavotz ena escaena internacionau, li correspon presidir es amassades deth Conselh Atlantic, organ suprèm de decision, e hèr de mejancèr entre es dètz-e-nau aliats, un prètzhet non pas facil, mès decisiu en ua organizacion a on tot se decidís per consens. Robertson assumirà era direccion politica dera OTAN entà un periòde de quate ans, prorrogable un an mès. Era data precisa dera sua entrada en foncions

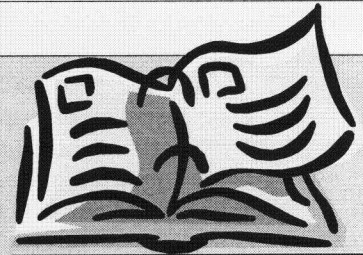
encara non se sap, pr'amor que depenerà dera data de gessuda de Javier Solana, que teoricament non acabe enquia deseme, mès que ja a anonciat era intencion de deishàc abantes. Solana assumirà aguesta tardor eth sòn nau cargue coma naut representant dera Union Europèa entara politica exteriora e de seguretat, eth nomenat 'mister PESC'. Exerçarà encara coma secretari generau gessent pendent era amassada de ministres de Defensa que se celebrarà en Toronto (Canadà) es dies 21 e 22 de seteme, ena quau se poderie produsir eth traspàs de poders.

Supòrt nòrd-american

D'ençà que siguec prepausat diuendres passat, d'un biais inesperat, peth govèrn britanic, Robertson auie lèu lèu assegurat eth nomenament pr'amor deth rapid suport d'Estats Units e des principaus aliats europèus, entre es quaus França, Alemanha, Itàlia e Espanha. Totun, eth primèr intent de consens se trobèc tamb era negatiua de tres delegacions de païsi 'petiti' qu'alleguèren "manca d'instruccions" entà retardar era decision. Aumens ua d'eres, era delegacion bèlga, reconeishec qu'era candidatura deth ministre britanic non plantejaue cap de problema de hons, mès qu'era "forma" deth sòn nomenament, mejançant concertacion prèvia entre "es grani", auie molestat a quauqui aliadi.

(Contunhe darrèr)

AGENDA

HÈSTA MAJOR DERA VÈRGE DES NHÈUS DE VAQUÈIRA

11.00 Demore dubèrta era **Exposicion de diboishi** en otèl Montarto.
12.00 **Missa** ena glèisa.
13.00 **Vermot** entàs grani e **cocanha** entara mainadèra en Fòrum.
17.00 **Gimcana** per equips entara mainadèra, en Fòrum.
22.00 Actuacion d'Es **Corbilhuèrs** de Les en Fòrum.
24.00 Session de **balh** tamb es grops Duen-de e Montecarlo, ena carpa plaçada en parcatge gran.
02.30 **Gran sortèg** suspresa.

EXPOSICIONS

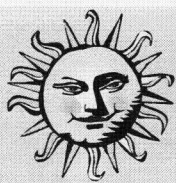
Exposicion d'ART FLORAU, enquiath 15 d'agost, ena Bibliotèca Municipau de Vielha, de 17 a 20 ores.
Exposicion d'ESCLUTURA de Glòria Corona, enquiath 31 d'agost, ena glèisa de Sant Joan, Arties.
Exposicion, talhèr e venta de **PRODUCTES ARTESANAUS DERA VAL** -husta, flors, ceramica, veire, hormatges, patés..., ena bòrda de casa Joanchiquet, Vilamòs, enquiath 31 d'agost (d'11 a 14 e de 17 a 20 ores).
Exposicion **FLORA I FAUNA DELS PIRINEUS**, enquiath 31 d'agost, en Espui-Val Fosca (Palhars Jussà).

AUÉ, PLENARI DETH CONSELH GENERAU D'ARAN

Entàs 10 d'aguest maitin, ena Casa deth Senhor d'Arròs, se celebrarà ua session extraordinària deth Plen deth Conselh Generau d'Aran tamb eth següent orde deth dia:

1. Balhar compde des decrets de Sindicatura entad açò qu'ei a nomenaments e cessaments.
2. Formacion deth Govèrn deth Conselh Generau d'Aran.

3. Nomenament des membres que compausen era Comission d'Audidors de Compdes.
4. Nomenament des persones que compausen era Comission Mixta Generalitat-Conselh.
5. Nomenament deth depositari de hons.
6. Nomenament deth director generau de Pompièrs e Proteccion Ciuviu. Aprobacion inicial, se procedís, dera modificacion deth Reglament Organic deth Conselh Generau d'Aran.

RETALHS

Ua actua defensora deth pluralisme lingüistic e culturau europèu

VIVIANE REDING

Eth nòm de Viviane Reding, actua comissària d'Educacion e Cultura dera naua Comission Europèa, amiada per Romano Prodi, a un lòc remercable ena istòria recenta dera politica lingüistica de Catalonha. Er 11 de deseme de 1990 se produisíe un hèt singular; eth Parlament Europèu (PE) aprovau ua resolució a on s'explicitaua era reconeishença politica dera identitat e dera especificitat dera lengua catalana en contèxte dera Comunitat Europèa. Enquia alavetz, jamès non s'auie redigit, ne aprovat, cap d'aute document d'aguest tipe que non siguesse relacionat amb es dièrses lengües oficials des Estats membres dera Comunitat. Coma molti rebrembaràn, aguesta siguec ua iniciativa prebotjada pes Parlaments de Catalonha e es Ièrles Balears, que compdèc, tanben, tamb fòrça supòrt de ciutadans e institucions de Catalonha e des Ièrles. Maugrat aguest supòrt, se hège vedible qu'èra plan dificil amiar tamb exit aguesta empresa, en ambit d'un Parlament que vedie tamb gran recèu eth reconeishement d'autes lengües que non siguessen es oficials des Estats membres, e tamb ua clara preséncia, a drete e quèrra, des plantejaments jacobins en repòrt ara lengua e era cultura. Era abilitat politica, era sensibilitat democratica e eth convenciment deth pluralisme lingüistic e culturau d'Euròpa dera eurodeputada Viviane Reding, coordinadora e redactora der infòrme que pòrte eth sòn nòm -qu'avaloraue era situacion dera lengua catalana en encastre dera Comunitat Europèa (CE)-, infòrme en quau tanben participèren

es eurodeputats Carles Gasòliba, Antoni Gutiérrez e Anna Miranda, heren possible aguest important exit peth reconeishement deth catalan en PE.

Non se produïc, cèrtament, era oficialitat deth catalan coma lengua d'Estat, çò que s'enten per lengua de trabalh dera CE, perque, coma ditz era resolució aprovada peth Parlament, en sòn article 3, era oficialitat sonque s'autrege per unanimitat des Estats membres, a petició der Estat interessat e, evidentament, açò non se produïc en nòste cas. Totun açò, cossent tamb era resolució aprovada er 11 de deseme de 1990, eth PE demane ath Conselh e ara Comission Europèa era reconeishença e era incorporacion deth catalan en faïçons tan importants com: era publicacion des tractats e es tèxti basics des Comunitats; era difusion, en catalan, dera informacion publica relatiua as institucions europèes; era inclusion deth catalan enes programes establits pera Comission en aprentisatge e perfeccionament des lengües europèes, entre d'audi.

Auí eth gòl d'assistir ara presentacion der infòrme Reding en PE. En sòn discors de presentacion, Viviane Reding que didec: "Era lengua ei un element màger dera identitat des òmes. Pera lengua se transmet era riquesa culturau e eth sentiment d'apertiença ara comunitat... Non i a cap de lengua inferiora, cada lengua qu'ei importanta perque reflectís era identitat d'ua persona, d'ua comunitat, e aguesta identitat culturau des individus la guens dera sua comunitat ei de besonh en

contèxte supranacionau deth deman". Expriem tanben, contra es opinions jacobines contràries ath pluralisme lingüistic, eth sòn convenciment qu'es lengües son un factor d'union que cau salvar: "Era diuersitat culturau e lingüistica non ei un factor de division; tot ath contrari, qu'ei un factor favorable entara union... Aqueri que vòlen crear era Euròpa deth deman an interès per salvar era diuersitat culturau deth nòste continent... Balham plen reconeishement ara lengua catalana, lengua europèa millenària, parlada per milions de ciutadans e tamb estatuts que proclamèn era sua oficialitat enes territòris des Ièrles Balears e de Catalonha. Hèm qu'er ensenhament d'aguesta lengua siguec premoigut pera Comunitat Europèa e qu'era Comunitat s'adrece as ciutadans catalans ena sua pròpria lengua". Acabe eth sòn infòrme, Viviane Reding, en tot dider qu'eth modèu que prepausau serie un modèu valid entath futur: "Demoram qu'era solució que vos presentam entara lengua catalana poderà servir de modèu entath futur, sustot entà un probable aishamplament dera Comunitat".

Era intensa accion politica realizada pes eurodeputats catalans entre es desparièrs gros politics dera cramba europèa, mès, espcialment eth contiengut precis der infòrme d'aguesta eurodeputada luxemborguesa, e eth sòn ton prudent e audaç ath madeish temps heren possible que 188 eurodeputats votèssen a favor dera resolució, tamb cap de vòt en contra e sonque 3 abstencions. Ara, Viviane Reding ven d'èster nomentada co-

missària d'Educacion e Cultura dera Comission Europèa; dera sua sensibilitat democratica e dera sua clara opció entara defensa deth pluralisme lingüistic e culturau d'Euròpa ne cau demorar e desirar resultats ben positius, en un moment que, en França, era plan modèsta Carta Europèa des Lengües ei atacada per centralistes de drete e d'esquèrra, contraris ar auanç des libertats e deth progrés reau.

Miquel Reniu i Tresserras

Director der Institut de Formació de Convergència Democràtica de Catalunya
Avui, 23/7/99

ETH MINISTRE ANGLÉS DE DEFENSA SUBSTITUSIRÀ A SOLANA COMA CAP DERA OTAN (CONTUNHACION)

Un participant ena amassada d'ager des ambaishadors assegurèc qu'era opinion que de Robertson an es aliats ei "plan bona" e que se le considèra un politic "plan sensat". S'avalore d'eth, especialment, era sua manèra de portar era reforma estrategica der exercit en Reine Unit e eth sòn papèr pendent era campanya de bombardaments aèris dera OTAN contra Iogoslàvia. Pendent setmanes, eth ministre compareishèc diadèrament enes mieis de comunicacion en Londres entà explicar eth desvolopament dera guèrra, en tot deishar veir, segontes es observaires de Brussèlles, era sua fermesa e abilitat.

Un des líders mès influents pendent era guèrra de Kosòvo

Eth britanic George Robertson apertien ara generacion de dirigents dera naua esquèrra europèa que comencèc ena politica en manifestacions contra era Aliança e qu'an acabat ath deuant dera primèra guèrra qu'era organizacion a portat contra un país tercèr.

Er actua ministre britanic de Defensa, un òme mès aimant des donades que pas des teories, siguec un líder influent ena campanya militar dera OTAN en Kosòvo e eth cervèth dera reforma des Fòrces Armades britaniques.

Parièrament ath sòn auantcessor, er espanhòl Javier Solana, o ath sòn collèga aleman, Rudolf Scharping -un aute candidat ara Secretaria Generau en quau tanben s'auie pensat-, Robertson, de 53 ans, comencèc era sua carrèra politica en manifestacions contra es fòrces nucleares dera Aliança Atlantica.

Ironicament, era sua arribada en cargue de Brussèlles se produisíe tamb eth supòrt d'Estats Units, precisament eth país qu'auie ua flòta de sosmarins nuclears ena vila dera sua mainadesa, Dunnoo (Escòcia), era quau descaidiaue era ira deth Robertson adolescent.

ETH CONSELHÈR DE MIEI AMBIENT ESTÚDIE INCORPORAR ERA GESTION D'ESPACIS NATURAUS A ORGANIZACIONS ECOLOGISTES

Depana participe ena gestion deth Bòsc dera Marquesa, en Altafulha (Tarragona), tamb hons europèus deth programa Life, e GEPEC susvelhe e contròtle es Aiguamògi de Torredembarra.

En Catalonha i a 144 espacis d'interès naturau qu'aucupen eth 20% deth territòri, maugrat qu'eth 95% d'aguesta superfícia ei de propietat privada.

Cercar finançament ena societat civiu

Era prepausa de Puigdollers tanben incluirà

ua recèrca de hònts de finançament entara gestion d'espacis naturaus a traùers d'entitats privades, desgravacions fiscaus e dera lei deth mecenatge.

Puigdollers vò esvitar qu'enes espacis naturaus uns siguen es que gestionen, uns auti es que critiquen e uns auti es que les gaudissen. En aguest sentit, eth conselhèr cèrque ua "conspiracion civiu" entà implicar ath conjunt dera societat ena proteccion deth territòri.

TORNE A VIELHA UA EXCELLENTA PELLICULA D'ALMODÓVAR: TODO SOBRE MI MADRE

En cine de Vielha tàs 10.30 ores

Era istòria : Manuela (Cecilia Roth), infirmiera en un espitau madrilenc, pèrd ath sòn unic hilh (Azorín) eth dia que hè 17 ans. Manuela torne tà Barcelona a cercar ath pair (Toni Cantó). Li vò dider qu'es darrères paraules qu'escriuec eth sòn hilh anauen amiaades tada eth, maugrat que non lo coneishesse. Mès abantes li a de dider ath pair, que quan era lo deishèc hè dètz-e-ueit ans ère embarassada, e qu'aguest hilh s'acabe de morir. Tanben li diderà que li metec Esteban de nòm, com eth, sa pair biologic, abantes de que se pausèsse piets de silicona, se cambièsse eth nòm peth de Lola e s'enganchèsse ath 'shivau'. Aquiu, ena ciutat Comdau, Manuela se trobarà tamb ua vielha amiga comuna, eth tanben transvestit Agrado (Antonia San Juan) e se relacionarà tamb personatges tan desparièrs com es actritzs Huma (Marisa Paredes) e Nina (Candela Peña), era germana Rosa (Penélope Cruz) o era mair d'aguesta (Rosa Maria Sardà).

Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Companys.
Edite ETH DIARI
Família Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Euròpa des Pirinèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num.5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es

Equip de correctors: Xavier Gutierrez.
Equip comerciau: Ramon Agulló i Teixidor.